

נח (382)

המציף את העולם, וזה פירושו של "צִהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבְּחָהּ", שתעשה אור למלה, שתבא כל מלה של תורה ותפילה, היוצאת מפיו, מאירה ובהירה. *שפת אמת*

וַיִּשְׂאָר אֶף נֹחַ וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָחָה (ז, טו)
הצדיק נענש בעולם הזה. ישנם דברים שאף על פי שמזכירים אותם פעמים רבות, צריך להתחזק בהם כל פעם מחדש. **רש"י** באר את המילים "אֶף נֹחַ": "ובמדרש אגדה: נח היה גונח וְכוּהָה דם מטורח הבהמות והחיות. "אֶף" הוא הקול של אדם הנאנח מכאב, מהטורח יום ולילה מלא עבודה. יש אומרים, שְׂאָחַר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר: "הן צדיק בארץ יִשְׁלָם". נח קיבל עונש, והכישו ארי, ועליו נאמר: "הן צדיק בארץ יִשְׁלָם", כי גם הצדיק הגדול היה צריך משהו של כפרה. והקב"ה מתחסד עמו שהוא מקבל את הצער כאן, לא בעולם הבא "בארץ יִשְׁלָם". כי כאשר העונש ניתן שם בעולם הבא הוא הרבה יותר מר וכואב, אוי כמה שזה מר. לכן מטיבים עמו ונפרעים ממנו בעולם הזה.

יחי ראובן

וַיִּסַּף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מִן הַתְּבָחָה, וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהָיָה צֶלֶה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ (ח, יא)

איך ידע נח שאין יותר מים על הארץ? הכתוב אומר זאת במפורש: "וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהָיָה צֶלֶה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ", אלא שכאן יש מקום לשאול; מהיכן הביאה היונה את עלה הזית הזה? יש על כך דעות בחז"ל (בר"ר לג, ו): רבי לוי אמר, מהר הזיתים שבירושלים הביאה אותו, שכן לא ירד מכול בארץ ישראל, ורבי בירי אמר: נפתחו לה שערי גן עדן והביאה אותו. שואל הרמב"ן: א"כ לא ידע שקלו המים ממעל הארץ, כי שם בגן עדן לא נכנסו מי המבול: ומתוך: ואולי היו שערי סגורים שלא יכניסו שם המים, וכאשר קלו המים נפתחו. כלומר נח הבין, שאם נפתחו שערי גן עדן בפני היונה, בודאי מי המבול קלו, שאם לא כן, פתיחת השערים היתה גורמת למי המבול לזרום פנימה לגן עדן, וממילא לא היו פותחים את השערים, ואם בכל זאת השערים נפתחו, אות כי קלו המים.

ספר "ומתוך האור"

וְהָיָה צֶלֶה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ (ח, יא)
אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית ובידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי אדם (רש"י).

קשה להבין מדוע הודתה היונה לנח בדברים כאלה, לאחר שהחזיק אותה שנה תמימה בתיבה ודאג לכל צרכיה? ברם, חוששת היתה היונה, שמא יאמר נח, כי לא מפני שיש עוד מים על הארץ חזרה אל התיבה, אלא מפני שטוב לה כאן אצל נח הדואג למזונותיה ולצרכיה,

נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדֹרְתָיו (ו, ט)

"בְּדֹרְתָיו" פירש **רש"י**: יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן דאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו צדיק היה, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. יש לומר דלא פליגי, שבודאי האדם מושפע הרבה מסביבותיו. ולכן נח דהיה מסוכב ברשעים, אף שהיה צדיק גמור, אבל אילו היה מעשיו אלו בימי אברהם לא היה נחשב לכלום. אבל באמת, אילו היה בימי אברהם בודאי הוה הרבה יותר צדיק, כיון שהיה בסביבות צדיק. וזהו: אילו היה בימי אברהם כל שכן שהיה צדיק. נמצא דלא פליגי במציאות, רק בכוונת הפסוק מה רצה לומר "בְּדֹרְתָיו", אבל שניהם אמת (בשם מרן חזון איש זצ"ל)

ספר "תורת חיים" רב חיים קניבסקי זצ"ל

אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּף נֹחַ (ו, ט)

הגאון רבי אברהם הכהן זצ"ל מספאקס שבתוניסיה עמד על הוכחה של מידת הדין כאן, "אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּף נֹחַ". ואמר, כי רבים האנשים הנוהגים כשורה, מתפללים כהלכה, מקדישין עתים לתורה. אבל רק תבוא מתיחות ודאגה, תשתנה הנהגותם מן הקצה. הם יתפללו בחפזה ולבם בל עמם, יעדרו מן השיעור... והעיד הכתוב, שנח היה צדיק תמים גם בעת צרה, כשהיתה מדת הדין מתוחה, וזה המבחן האמיתי.

ספר "מעייני השבוע"

פִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס (ו, יג)

ברש"י: לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. ואמרו במדרש שהיו גוזלים פחות משהו פרוטה, שאינו יוצא בדיינים. במסכת בבא מציעא (מד.) שנינו: נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו, אבל אמרו, מי שפרע מאנשי דור המבול וכו', הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדיבורו. היינו אם נתן מעות עבור קניית חפץ, כל עוד שלא עשה קנין המועיל, כגון משיכה יכול לחזור בו, אך מ"מ אין זה הגון ויש עליו "מי שפרע". וצריך ביאור מדוע נקטו דוקא: "מי שפרע מאנשי דור המבול"? פירש החידושי הרי"ם לפי המדרש הנ"ל, דבדור המבול עשו מעשים שלא יכלו להעניש עליהם בבית דין, כי היה פחות משהו פרוטה, אך מ"מ הקב"ה הענישם, כי עשו מעשה שאינו הגון. כמו כן מי שאינו עומד דיבורו, על אף שבבית דין א"א לחייבו, הקב"ה יפרע ממנו.

ספר "שיח הפרשה"

צִהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבְּחָה (ו, טו)

"תַּבְּחָה" פירושה: מלה של תורה ותפילה (בלשון המשנה תיבה זו מלה), המצילה ממבול הגשמיות והארציות

בעוד שבאמת כבר אין מים על הארץ, לפיכך רמזה לו, כי אילו יכולה היתה להתפרנס בכוחות עצמה ואפילו בדוחק ובמרירות של זית, לא היתה חוזרת אליו.

מענינה של תורה בשם "משכנות יעקב"

שִׁפְףָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּף פִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֵת הָאָדָם (ו.ט)

פירש רש"י, בעדים. ואפשר לבאר גם כך: "שִׁפְףָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם", היינו ששפך דמו אבל נשאר אצלו האדם. כמו שאמרו על מלכין את חבירו ברבים, דאזיל חיורא ואתי סומקא (ב"מ נח:), והרי הוא כשופך דם. "דָּמוֹ יִשְׁפָּף", פירוש, טוב היה לו שישפוך דמו מלהלכין את פניו חבירו ברבים, כמאמר חז"ל: נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לכבשן האש ואל ילכין את פני חבירו ברבים (שם ט.ט).

וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַע כַּרְם. וַיִּשְׁתֶּה מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתּוֹךְ אֶהְלֶה (ט.כ-כא)

"וַיִּחַל", עשה עצמו חולין, שהיה לו לעסוק תחילה בניטיעה אחרת (רש"י)

אדם שאינו נותן לבו לחוסר המכובדות, הבא לידי ביטוי בכך, שבראש מעייניו וסדר עדיפותיו, ניצב היין, אדם של חולין הוא. אדם המייצג קדושה, לא יוציא מתחת ידיו דבר הנראה כהעדפת על פני שאר פירות. ניטעת הכרם תחילה, מעשה של חולין הוא. אך כמו כן, רק אדם של חולין, ינביע מקרבו סדר עדיפות של "כרם תחילה". שני דברים כלולים בדברי חז"ל: האחד, שה' וַיִּתְגַּל בַּתּוֹךְ אֶהְלֶה", שורשו ב' וַיִּחַל נֹחַ' שנעשה חולין. לאדם של חולין, אין גבול להתדרדרותו. אין מעצור לתהום של 'וַיִּתְגַּל' זה, איפוא, סדר מדוקדק. ירידה אחר ירידה. **ודבר שני:** שבעצם ההחלטה של "כרם תחילה", היא זאת שנובעת ממצב נפשי של "נעשה חולין". מכאן, לנטיעת הכרם בפועל. ומנטיעת הכרם, ל'ויתגל'.

ספר "ברכת מרדכי" מאת רב מרדכי אורחי זצ"ל

וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שֹׁפָה אָחָת וּדְבָרִים אֲתוּדִים (יא.א)
אמר רבי ישעיה מפראג, במדרש איתא: שה' יתברך ירד ובלבל את שפתם ורק אחרי כן הענישם, מאחר שהם היו באחדות, וכשנמצאים באחדות אין שום מזיק יכול לשלוט בהם. מלשון הפסוקים משמע שכל האחדות שלהם היתה רק בשפה אחת, מן השפה ולחוץ, ולא בעומק הלב, ואף על פי כן, היה כח אחדותם כל כך חזק עד שכביכול ה' יתברך נאלץ לרדת ולבלבל שפתם, על מנת להפרידם כדי שאפילו מן השפה ולחוץ לא יהיו באחדות. ונמצנו למדים שאף שבדרך כלל אסור להיות אחד כפה ואחד בלב, הרי שלגבי אחדות לא אמרינן כן. גם מי שעדיין לא השיג את האחדות האמיתית הלב, חייב להתאמץ שלפחות תהיה אחדות מן השפה ולחוץ דגם באחדות שהיא רק מן השפה ולחוץ, אין שום מזיק יכול לשלוט.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

הלכה: דין עיקר וטפל: תערוכת שני מאכלים החשובים עבורתערוכת של שני מאכלים ששניהם חשובים עבורו, מברך על הרוב שהוא נחשב לעיקר. כגון תתיכות בשר או עוף טחונות מעורבות עם אורז, מברך על האורז שהוא הרוב ופטר את הבשר והעוף, אף ששניהם חשובים עבורו במידה שווה, מכל מקום הרוב נחשב עיקר והמיעוט טפל. וכן במאכל אורז עם עדשים, מברך רק מזונות היות והאורז הוא הרוב.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: כשאתה במורד, הרבה ישמחו לתת לך דחיפה. ספר "שמחלה"

סיפור: על שם

מחבר הביא שני חיבורים לפני העילוי מרוגטשוב וביקשהו לעיין בהם ולתת הסכמתו עליהם. כמו כן, הוסיף המחבר, יואיל נא רבינו בטובו להציע לי שמות מתאימים לשני החיבורים. הרוגטשובר עיין שעה קלה בערימת הגליונות שלפניו ולבסוף נענה ואמר: הסכמה לא אוכל לתת לך, אולם באשר לשמות שביקשת יש לי הצעה. קבור חיבור אחד וקרא לשני על שמו.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

חקירה: אושא מילתא בשבת

אסור משום מראית העין שיחשדו שבשבת התחיל לטחון, או שמא יאמרו שמזלזל בקדושת שבת (מנוחת עמי יח-י עמוד 119)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים.

